

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm II. In nomine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

omni exceptione maior *c. 1. de Consanguinitate*. id est, cui nihil obicere potest impedi-
menti, seu qui per nullam exceptionem à tes-
tificando repelli potest, quam obrem be-
ne monet *Panorm. hic n. 2.* edictum de tes-
tibus admittendis permissorium esse, vt
quisque testificari permittendus sit, nisi pro-
hibitus censeatur. Deinde aduertendum,
quòd gl. hinc verb. *Fideles*. & alii plerique
interpretes ita vocabulum hoc intelligunt,
vt concilii mens fuerit à ferendo testimonio
contra fideles, excludere infideles. Sed
hic non videtur esse sensus verborum, nam
Capitulum istud Maricensis Concilii ex-
pressius refertur apud *Gratianum. 4. q. 3. c. Placuit*. vt quique optimi & fideliores in
testimonium adhibeantur, cum enim tes-
tium numerus à iudice restringendus sit, ita
vt plures non recipiantur, quàm causæ con-
ditio postulare videatur *l. 1. §. Quanquam. ff. de testib. Menoch. in arbitrar. Cas. 240. n. 4.* idèd æquum est, vt qui vitæ magis pro-
batæ apparent, minùsque suspecti sunt, ij
præ aliis eligantur. *argum. l. 2. ff. eodem.*
Alioquin autem doctrina vera est, quòd in-
fideles, & qui à fide Catholica defecerunt,
ad testificandum contra fidelem Catholi-
cum idonei non sint. *c. Non potest. 24. 2. q. 7.* vbi dicitur, quòd infirmari oportet eo-
rum testimonium, qui in fide falsi docen-
tur, nec eisdem credendum, qui veritatis
à se fidem reiecerunt. Ratio ibi redditur,
quia non potest erga homines esse fidelis,
qui Deo extiterit infidus, & Justinianus
Imp. Nouella 45. constituit, vt contra hæ-
reticum tam hæreticus quàm Orthodoxus
testimonium proferre queat, sed contra Or-
thodoxum Orthodoxus tantum, non autem
hæreticus.

6 Ad Tertium quòd attinet, idèd requiri
videtur vt testes jejuni sint, quia juramen-
tum præstare debent, hoc autem hone-
stum est non nisi à jejunis edi. *c. Honestum. 16. causa 22. q. 5.* idque propter maiorem
Numinis reuerentiam, consilium tamen
id est, non præceptum, vt gl. hinc monet
verb. *ieiunus*. Quòd si verò olim præcep-
tum fuerat, vt non nisi testes jejuni ad-

mitterentur, id vel particularis regionis
fuit, vel per consuetudinem abrogatum,
Ceterum vt testes sobrii sint, non vino-
lenti aut semi ebrii, ad iudicem pertinet ca-
uere.

CAPITVLVM II.

In nomine.

PARAPHRASIS.

Episcopus aliquis questus erat Gregorio I.
Papæ quòd contra ipsum absentem testes
viles & non idonei recepti fuerint, idèd
respondit Papa, attestations eorum nul-
lius esse momenti oportere, sicuti con-
stat ex Justiniani authentica de Testib.
§. & hic verò. Collat. 7. vbi decernitur,
vt ad receptionem testium altera etiam
pars citetur à iudice aut defensore, quòd
si citata venire nolit, & ineuitabili ne-
cessitate impedita non sit, valere debeant
testimonia, perinde ac si pars præsens
fuisset. Ex hac itaque Constitutione Im-
peratoria constat aduersarium citandum
esse ad testes audiendos, quòd cum in ca-
su isto omissum fuerit, irritum censei de-
bet, quòd contra legem actum est.

SUMMARIVM.

1. Ad testium receptionem, citari debet pars
contra quam hi producuntur, ad viden-
dum scilicet eos, & articulos super quibus
producuntur, & ad audienda eorum iura-
menta.
2. Necessaria tamen non est ad hunc finem tri-
na citatio, sed sufficit vna: immò sunt casus
aliqui, in quibus citatio partis ad testium
receptionem necessaria non est.
3. Si Iudex contra citatum absentem, quem
scit legitime impeditum, procedat, acta il-
lius ipso jure nulla sunt: secus si ignorans
procedit, quamuis petente parte & legiti-
mum impedimentum probante, acta rescin-
di debeant.
4. Actus contra legem prohibentem factus, ju-
re casareo irritus est.

NOTA I. Ad testium receptionem pars contra quam producuntur, citari debet, id verò intelligendum 1. vt pars citetur ad videndum testes, & articulos super quibus producuntur, eorūque iuramenta audienda, vt *gloss. hic tradit. verb. audire. gl. in cit. authent. verb. Presentem*. Postea verò depositiones seu dicta testium secreto à iudice coram Notario recipi possunt, vt Innoc. hic docet, & *Panorm. n. 4.* Publicatio autem attestatorum iterum parte presente fieri debet. teste *Felino. hic n. 6. Farinac. de Testib. q. 72. n. 28. Mascard. De Probationibus. Conclus. 682. n. 12.* Et aded quidem citatio partis requiritur ad testium receptionem, vt si attestaciones aliter recipiantur, nullius momenti esse debeant, ad eoque ne iudicium quidem generare aduersus Reum, vt ex communi hic tradit *Felinus. n. 3.* post *Bartol. in l. Maritus. ff. De quast. contra Decium hic n. 18.* Cuius tamen sententia admitti potest, quòd testis parte non citata indicium faciat, si iudex ex officio procedens testium examen instituat, iuxta *gl. in c. Cum olim. 12. verb. Fratrum. de privileg. 2.* Intelligi debet Notandum de vna, non de trinà citatione, si quidem trina citatio ordinariè non usurpatur, nisi in principio litis, & ad audiendam sententiam definitiuam, vt *Felinus hic docet n. 21. & 22.* sunt autem aliqui casus, in quibus nulla necessaria est citatio partis ad testium receptionem, videlicet si periculum in mora sit, vt quia debitor de fuga suspectus est, vt ex communi tradit *Mascard. n. 26. Farin. n. 37.* si testes in partes longinquas discessuri sint, aut mortis periculum ipsis incumbat, & pars aduersaria citari seu interesse non possit, vt hic *Felinus. n. 13. Farinac. n. 38.* & colligitur ex iis, quæ dicta sunt in *c. ult. vt lite non contest.* quòd propter periculum amittendi probationes, testes ad perpetuandam memoriam recipi possint, etiam non contestata lite, igitur multo magis post factam contestationem, item in casibus, quibus contestatio litis necessaria non est, receptio testium fieri potest parte non citata.

NOTA II. Contra citatum in eius absentia procedi non potest, si legitime impeditus sit accedere, rectè autem loquitur Pontifex de ineuitabili ac necessario impedimento, quia non quælibet leuis causa sufficit, vt iudicis aut Magistratus citantis imperium declinetur, vt habetur in *l. 60. ff. de iudicis.* Porro si iudex contra citatum, legitime impeditum v. g. febricitantem, leuiter non leui, aut diuturna quartana, vt in ea negotiis aliis superfedere soleat) processerit, tunc refert, num sciens id egerit, hoc casu acta, v. g. lata sententia ipso iure nulla est, an verò ignorans, tunc valet sententia sed parte petente rescindi debet, si impedimentum ostendat. *c. Cum Bertoldus. 18. De re iudicata.*

NOTA III. Actus gestus contra legem prohibentem, non tantum illicitus, sed etiam irritus est, idque iure Casareo. *l. Non dubium. 5. C. de leg. & videri possunt, quæ diximus lib. 1. tit. 4. c. 16.*

CAPITVLVM III.

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Intellexit Gregorius I. de Epiphano Presbytero quædam crimina, ideò mandat Sabino Sardinia defensori, vt tum mulieres cum quibus deliquisse dicitur, tum alios, quos de causa aliquid scire intellexerit, Romam adduci curet, vt per Ecclesiasticam distractionem veritas aperiri possit.

SUMMARIUM.

1. In causa civili recipitur mulieris testimonium in vtroque foro.
2. In causis tamen civilibus arduis non est mulier omni exceptione maior.
3. Neque recipitur illius testimonium in causa feudali.
4. Aut in publicis contractuum instrumentis; nisi rogata à partibus fuerint in illis casibus